

ความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี
ในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร
Knowledge and Professional Skills of Accountants that Affect the
Accounting Efficiency of Foreign Business

วนิดา เจริญแก้ว¹ เบญจพร โมกษะเวส²

Wanida Charoenkaew, Benjaporn Mokkavesa

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร ผู้จัดการฝ่ายบัญชี ผู้จัดการฝ่ายบุคคล จำนวน 374 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชี มีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=4.26$) โดยทักษะด้านการพัฒนาตนเอง และความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.30$) รองลงมา ความรู้ด้านธุรกิจองค์กร ($\bar{X}=4.26$) ทักษะด้านการเป็นผู้นำ ($\bar{X}=4.25$) ความรู้ด้านการบัญชีและภาษี ($\bar{X}=4.24$) และด้านการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.19$) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชี ประกอบด้วย ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านธุรกิจองค์กร ทักษะด้านการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง และทักษะด้านความเป็นผู้นำส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการนำเสนอการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน 2) ด้านการบริหารจัดการเวลาในกำหนด 3) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ในขณะที่ความรู้ด้านการบัญชีและภาษีส่งผลในเชิงลบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการนำเสนอการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน และด้านการบริหารจัดการเวลาในกำหนด ส่วนความรู้ด้านการบัญชีและภาษีไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ

คำสำคัญ(Key Words): ความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชี; ผู้ทำบัญชี; ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี

Received: 2021-05-19 Revised: 2021-06-27 Accepted: 2021-06-28

¹ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม Accountancy Faculty, Sripatum University. Corresponding Author e-mail: pocky1012@gmail.com

² คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม Accountancy Faculty, Sripatum University. e-mail: pocky1012@gmail.com

Abstract

The objective of this research was to study the knowledge and professional skills of accountants that affect accounting efficiency of foreign businesses in Bangkok. The sample group used for this research is 374 people, which consists of business owners, executives, accounting managers, and human resources managers. Questionnaires are used to collect data and the data was analyzed by calculating the frequency, percentage, mean and standard deviation and Multiple Regression analysis to test hypotheses at the level of statistical significance 0.01 and 0.05. The result was found that, in overall the knowledge and professional skills of accountants was at the high level ($\bar{X}=4.26$). The self-development skills and information technology (in accounting system) knowledge were at the highest level ($\bar{X}=4.30$), organizational knowledge was at the second level ($\bar{X}=4.26$), leadership skills were at the third level ($\bar{X}=4.25$), accounting and tax knowledge was at the fourth level ($\bar{X}=4.24$) and communication and interpersonal skills was at the lowest level ($\bar{X}=4.19$). The study shows that, the professional knowledge and skills of an accountants including information technology (in accounting system) knowledge, organizational knowledge, communication and interpersonal skills, self-development skills and leadership skills, are all have positive factors that affects the accounting of foreign businesses in Bangkok. The factors affect the accounting efficiency in 3 ways: 1) accuracy and completeness in financial statements 2) time management in completing the task within the deadline 3) analyzing and presenting the information accurately with a statistical significance at the level of 0.01 and 0.05. While the accounting and tax knowledge have negative factors that affects the accounting in accuracy and completeness in financial statements and time management in completing the task within the deadline. However, the study was found that the accounting and tax knowledge do not affect the accounting efficiency in analyzing and presenting the information accurately.

Keyword: Accounting Knowledge and Professional Skills; Accounts; Accounting Efficiency

บทนำ (Introduction)

การทำบัญชี ถือเป็นเครื่องจักรสำคัญที่ขับเคลื่อนธุรกิจ ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทใด ขนาดธุรกิจใหญ่หรือเล็ก หรือดำเนินธุรกิจในพื้นที่ใดก็ตาม มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจ เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินการของสถานประกอบการและสะท้อนฐานะทางการเงินของกิจการ อีกทั้งยังถือเป็นหน้าที่ของธุรกิจที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายในการจัดทำบัญชี และจัดส่งรายงานหรือ เอกสารต่าง ๆ ให้แก่หน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแล ต่างชาติที่ลงทุนในนิติบุคคลไทยส่วนใหญ่มาจากประเทศในแถบทวีปเอเชีย (บทวิเคราะห์ธุรกิจ ประจำเดือน พฤษภาคม 2563, กรมพัฒนาธุรกิจกระทรวงพาณิชย์) เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) การเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านทางวิชาชีพบัญชีย่อมเกิดขึ้น ทำให้นักบัญชีบริษัทต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและเพิ่มขีดความสามารถในด้านความรู้ในสายอาชีพ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ภาษาต่างประเทศ การแก้ไขปัญหา และการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาชีพ ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่บรรลุผลตามเป้าหมายและประสบความสำเร็จในวิชาชีพบัญชีต่อไป (บุญช่วง ศรีธรรมราช, 2561)

ประเทศไทยถือว่าเป็นหนึ่งในประเทศทางแถบทวีปเอเชียแปซิฟิก ที่มีนักลงทุนต่างชาติยังคงตัดสินใจเข้ามาลงทุนในไทยอย่างต่อเนื่อง พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 กำหนดให้นิติบุคคลต่างด้าวที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดให้มี “ผู้ทำบัญชี” (พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543, กรมพัฒนาธุรกิจกระทรวงพาณิชย์) กำหนดคุณสมบัติทางบัญชีไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งจากงานวิจัยของ กรณิศา ดิษฐ์เสถียร (2560) ได้อภิปรายผลการวิจัย คุณสมบัติและกรอบความรู้ของนักบัญชีบริหาร ควรมีความรู้ทั้งทางด้านบัญชี การเงิน การวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ส่วนความคาดหวังของผู้บริหารที่มีต่อนักบัญชี เป็นเรื่องทักษะการทำงาน การเฝ้าหาความรู้และเตรียมพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลง ลักษณะธุรกิจแตกต่างกันและรูปแบบธุรกิจที่ต่างกัันนั้น มีความต้องการคุณสมบัติกับบัญชีพึงประสงค์ด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพบัญชีด้านความรู้พื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน ด้านความรู้ทั่วไปแตกต่างกัน (กัญญณา ดิษฐ์แก้ว, ยุพรัตน์ จันทร์แก้ว, นิภาพร นุ่มนวล และเชิดพงษ์ ขาประดิษฐ์, 2559)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงนำมาสู่การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร” เนื่องด้วย กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางการคมนาคมหลักของประเทศไทย มีบริษัทต่างชาติให้ความสนใจและต้องการที่จะเข้ามาดำเนินธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร มีอัตราเพิ่มมากขึ้น และหลากหลายธุรกิจ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาดังกล่าว เพื่อให้ทราบว่า ความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีด้านใดบ้างที่มีส่วนส่งเสริมผู้ทำบัญชีให้มีการ

จัดทำบัญชีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน หรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชี ซึ่งจะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนของเศรษฐกิจ และสามารถแข่งขันได้ในตลาดภูมิภาคเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการดำเนินงานวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1. ความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชีส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการนำเสนอการเงินที่ถูกต้องครบถ้วนในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2. ความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชีส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการบริหารจัดการเวลาภายในกำหนด ในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 3. ความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชีส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Objective)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาความรู้ในวิชาชีพบัญชีและทักษะวิชาชีพผู้ทำบัญชี ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติ ที่จดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจ กระทรวงพาณิชย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งสิ้น 5,751 บริษัท (การอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542, ตั้งแต่ 3 มีนาคม 2543 – 31 สิงหาคม 2563) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย เจ้าของกิจการ ผู้บริหาร ผู้จัดการฝ่ายบัญชีผู้จัดการฝ่ายบุคคล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) คิดเป็นจำนวน 374 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมงานวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชี

ส่วนที่ 3 แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากที่ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวความคิด ทฤษฎีและผลงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้ทำการศึกษาวิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางอีเมลพร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามผ่านทางระบบกูเกิลฟอร์ม โดยให้เวลาตอบกลับ 3 สัปดาห์ หากยังมิได้ตอบรับกลับภายในระยะเวลาดังกล่าว จะทำการส่งแบบสอบถามและจะดำเนินการโทรติดต่อกลับไปในกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือเป็นครั้งที่ 2

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้การศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร หนังสือ งานวิจัยบทความสื่อสารสนเทศออนไลน์ เอกสารอื่น ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้วิจัยได้รับความรู้พื้นฐานในการวิจัย และนำมาใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชี ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่งงานในองค์กร ประเภทธุรกิจ ทุนจดทะเบียน และระยะเวลาในการดำเนินงานของกิจการ โดยการใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ตารางแบบร้อยละ (Percentage) ส่วนที่ 2 การอธิบายข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชี ส่วนที่ 3 การอธิบายข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ตารางแบบร้อยละ (Percentage) ของคำตอบ และทำการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลตามระดับความสำคัญ ทั้งนี้ได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) ใช้ในการอธิบายความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความรู้ในวิชาชีพบัญชี ด้านการบัญชีและภาษีอากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ด้านธุรกิจองค์กร ทักษะวิชาชีพบัญชี ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น ด้านการพัฒนาตนเอง กับตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชี ได้แก่ การนำเสนองบการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน การบริหารจัดการเวลาภายในกำหนด การวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระส่งผลต่อตัวแปรตามหรือไม่ และสถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง ความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัยดังนี้

1.สรุปผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

จากการศึกษาสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 311 คน มีอายุระหว่าง 35 – 44 ปี จำนวน 155คน การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 230 คน ปฏิบัติงานในองค์กรตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายบัญชี จำนวน 165 คน ปฏิบัติงานในธุรกิจบริการ จำนวน 131 คน ประเภททุนจดทะเบียน จำนวน 159 คน และระยะเวลาดำเนินงานของกิจการระหว่าง 5 – 14 ปี จำนวน 188 คน

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชีรวมทุกด้าน

ความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชี	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านบัญชีและภาษี	4.24	0.49	มาก	5
2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี)	4.30	0.41	มาก	2
3. ด้านธุรกิจองค์กร	4.26	0.52	มาก	3
4. ทักษะด้านการเป็นผู้นำ	4.25	0.50	มาก	4
5. ทักษะด้านการสื่อสารร่วมงาน กับผู้อื่น	4.19	0.53	มาก	6
6. ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง	4.30	0.49	มาก	1
รวม	4.26	0.49	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และทักษะวิชาชีพของผู้ทำบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านทักษะการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 และน้อยที่สุด คือ ด้านการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19

2. สรุปผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อทดสอบสมมติฐานความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการนำเสนอการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน ด้านการบริหารจัดการเวลาภายในกำหนด และด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ

ตัวแปร	ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี						
	งบการเงิน		การจัดการเวลา		รายงานผล		VIF
	B	Sig.	B	Sig.	B	Sig.	
ความรู้ด้านการบัญชีและภาษี	-0.252	0.000*	-0.091	0.044*	0.084	0.078	1.646
ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี)	0.579	0.000*	0.433	0.000*	0.155	0.007*	1.605
ความรู้ด้านธุรกิจองค์กร	0.498	0.000*	0.301	0.000*	0.317	0.000*	1.407
ทักษะด้านการเป็นผู้นำ	0.146	0.004*	0.221	0.000*	0.249	0.000*	1.983
ทักษะด้านการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น	0.198	0.000*	0.190	0.000*	0.125	0.008*	1.902
ทักษะด้านการพัฒนาตนเอง	0.551	0.000*	0.296	0.000*	0.156	0.003*	1.970

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ** ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตารางที่ 2 การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพบว่า ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า ($VIF < 10$) คืออยู่ระหว่าง 1.407 – 1.983

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกัน เมื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า

1. ความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการนำเสนอการเงินที่ถูกต้องครบถ้วนในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านบัญชีและภาษี ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = -0.252) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.579) ด้านธุรกิจองค์กร ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.498) ทักษะการเป็นผู้นำ ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.004 (Sig.= 0.004 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.146) ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.198) และทักษะการพัฒนาตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.551) แสดงว่าความรู้ด้านบัญชีและภาษีส่งผลในเชิงลบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการนำเสนอการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน ในขณะที่ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ความรู้ด้านธุรกิจองค์กร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น และทักษะการพัฒนาตนเองส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการนำเสนอการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน

2. ความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการบริหารจัดการเวลาภายในกำหนดในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านบัญชีและภาษี ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.044 (Sig.= 0.044 < 0.05) มีค่าเบต้า (Beta = -0.091) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.433) ด้านธุรกิจองค์กร ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.301) ทักษะการเป็นผู้นำ ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.221) ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.190) และทักษะการพัฒนาตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.296) แสดงว่าความรู้ด้านบัญชีและภาษีส่งผลในเชิงลบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการบริหารจัดการเวลาภายในกำหนด ในขณะที่ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ความรู้ด้านธุรกิจองค์กร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น และทักษะการพัฒนาตนเองส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการบริหารจัดการเวลาภายในกำหนด

3. ความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.007 (Sig.= 0.007 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.433) ด้านธุรกิจองค์กร ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.301) ทักษะการเป็นผู้นำ ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.000 (Sig.= 0.000 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.249) ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.008 (Sig.= 0.008 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.125) และทักษะการพัฒนาตนเอง ที่ระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบค่า (P-Value) เท่ากับ 0.003 (Sig.= 0.003 < 0.01) มีค่าเบต้า (Beta = 0.156) แสดงว่า ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ความรู้ด้านธุรกิจองค์กร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น และทักษะการพัฒนาตนเองส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ส่วนความรู้ด้านบัญชีและภาษีไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาเรื่อง ความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1. ความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการนำเสนองบการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน ในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ด้านธุรกิจองค์กร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น และทักษะการพัฒนาตนเองส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการนำเสนองบการเงินที่ถูกต้องครบถ้วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุกุมมา อู่ และชลิต ผลอินทร์ หอม (2563) ที่ศึกษาทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ทักษะทางปัญญา ทักษะทางคุณลักษณะส่วนบุคคล และทักษะองค์การและการจัดการธุรกิจส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านความถูกต้อง เป็นไปได้ว่า ความรู้ในวิชาชีพบัญชีมีความสำคัญต่อกิจการงานในทุกภาคส่วน เพราะงานบัญชี คือ งานที่ทำหน้าที่ในการจดบันทึก เก็บรวบรวมเอกสาร และจัดทำเสนอรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง เพื่อช่วยให้ผู้บริหารหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนแนวทางการทำงาน และใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานที่สำคัญต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จาก

เหตุผลดังกล่าวจึงสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้ของ บลูม (Bloom's Taxonomy) ที่เชื่อว่า การเรียนรู้คือกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ความสามารถ และทักษะ จากทฤษฎีดังกล่าวส่งผลให้ผู้ทำบัญชีจะต้องมีการเรียนรู้อย่างไม่จบสิ้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ

ในขณะที่ความรู้ด้านบัญชีและภาษีส่งผลในเชิงลบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ด้านการนำเสนอการเงินที่ถูกต้องครบถ้วน อาจทำให้การนำเสนอการเงินเกิดความผิดพลาดไม่ตรงตามมาตรฐานหรือหน่วยงานกำหนดไว้ ผลการวิจัยขัดแย้งกับผลการศึกษาของ ทวีชัย อรุณจิต และ ชุมพล รอดแจ่ม (2559) ศึกษาความรู้และความสามารถทางวิชาชีพของนักบัญชีตามมาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบการ เขตอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ด้านความรู้และความสามารถของนักบัญชีอยู่ในระดับมาก แต่สิ่งสำคัญคือการเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะยุคของเทคโนโลยี 4.0 ซึ่งเข้ามามีบทบาททางด้านบัญชีมากขึ้น จึงควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว อาจเป็นเพราะ มาตรฐานการบัญชีและประมวลกฎหมายรัษฎากรมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้ทำบัญชีควรให้ความสำคัญและความสำคัญเข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดทำงบการเงินถูกต้องตามมาตรฐานกำหนด

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2. ความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการบริหารจัดการเวลาในกำหนด ในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ด้านธุรกิจองค์กร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น และทักษะการพัฒนาตนเองส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการเวลาในกำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ ดุษณี สิกพันธ์ และ จิตาภรณ์ สิ้นจรรยาศักดิ์ (2559) ได้ศึกษาทักษะการปฏิบัติงานที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของผู้ทำบัญชีในกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านความรู้ความสามารถทางบัญชี ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะด้านการจัดการ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินด้านความทันเวลา จึงเห็นได้ว่าทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง หากผู้ทำบัญชีมีศักยภาพในด้านทักษะทางวิชาชีพอย่างเชี่ยวชาญจะช่วยให้พัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญและพัฒนาทักษะทางวิชาชีพแก่ผู้ทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอ

ในขณะที่ความรู้ด้านบัญชีและภาษีส่งผลในเชิงลบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ด้านการบริหารจัดการเวลาในกำหนด ส่งผลให้ขาดการบริหารจัดการเวลาที่ดี ไม่สามารถทำงานให้เสร็จทันตามกำหนด สอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ กิมสร้าง (2560) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ในวิชาชีพในปัจจุบันความรู้ในวิชาชีพบัญชียังไม่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีนัก เนื่องจากการทำงานจะเป็นนักบัญชีได้นั้นจะต้องมีความรู้ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย อาจเป็นเพราะ การปฏิบัติงานบัญชีจะทำให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายหรือกำหนดเวลาที่ตั้งไว้นั้น จะต้องมีการบริหารจัดการ การวางแผน รวมถึงการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเข้ามารองรับ

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3. ความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ ในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (โปรแกรมบัญชี) ด้านธุรกิจองค์กร ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น และทักษะการพัฒนาตนเองส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับการศึกษาของ ไพสรณ์สูงสมบัติ (2564) ศึกษาทักษะทางวิชาชีพและมาตรฐานในการปฏิบัติงานนักบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพรายงานงบการเงิน พบว่าคุณภาพรายงานงบการเงินในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับทักษะทางวิชาชีพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านปัญญา ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการบุคคลและทักษะด้านการจัดการองค์กร ทั้งนี้เป็นไปได้ว่า ความรู้และทักษะทางบัญชีช่วยให้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และมีความเข้าใจในกฎระเบียบและข้อบังคับในเรื่องของความครบถ้วนของข้อมูลทางบัญชีจึงทำให้รายงานผลได้อย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ตามผลการศึกษา พบว่า ความรู้ด้านบัญชีและภาษีไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลอย่างแม่นยำ ผลการวิจัยขัดแย้งกับผลการศึกษาของ กานดา แซ่หลิว (2560) ที่ศึกษาศักยภาพทางการบัญชีมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ศักยภาพทางการบัญชี ด้านความรู้ในวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านคุณค่าแห่งวิชาชีพ และด้านเจตคติ มีผลต่อความสำเร็จในการทำงานด้านการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ด้านบัญชีและภาษีเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะจัดทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานผลผู้ทำบัญชีควรจะต้องมีความรู้ในธุรกิจ รวมถึงความรู้ในเรื่องเทคโนโลยี เพื่อนำเสนอข้อมูลให้กับผู้บริหารได้ใช้ประโยชน์สูงสุดในการบริหารองค์กร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ความรู้และทักษะวิชาชีพทางบัญชีของผู้ทำบัญชีส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานครช่วยสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งกล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้เกิดจาก ทักษะทางปัญญา ทักษะระหว่างความสัมพันธ์

ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลผู้ทำบัญชีมีประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีมีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ

2. ผู้ทำบัญชี ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์และควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง ในด้านความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วย ความรู้ด้านบัญชีและภาษี ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ระบบบัญชี) ความรู้ด้านธุรกิจองค์กร ทักษะด้านการเป็นผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารร่วมงานกับผู้อื่น และทักษะด้านการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการในตลาดแรงงาน

3.ภาคธุรกิจ ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชีอย่างต่อเนื่อง โดยการเปิดโอกาสให้มีการเข้าร่วมอบรม สัมมนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1.การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรต้นอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรตาม ศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจมีความเกี่ยวข้อง เช่น ด้านจรรยาบรรณและเจตคติของวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี เพื่อผู้ทำบัญชีจะได้นำผลการศึกษาไปพัฒนาตนเองเพื่อเป็นสิ่งที่ต้องการของตลาด

2.การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความรู้และทักษะวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีในมุมมองของผู้ประกอบการบริษัทต่างชาติในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้ผลการศึกษารอบคลุมของข้อมูล

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. การอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจ. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.dbd.go.th/download/article/article_20200924101328.pdf.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. บทวิเคราะห์ธุรกิจสำนักงานบัญชี ประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2563. สืบค้น 20 มกราคม 2564, จาก https://www.dbd.go.th/more_news.php?cid=1699.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=1078.
- กรณิศา ดิษฐ์เสถียร. (2560). คุณสมบัตินักบัญชีบริหารในประเทศไทย. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กานดา แซ่หลิว. (2560). ศักยภาพทางการบัญชีที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในจังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- กัญธนา ดิษฐ์แก้ว, ยุพรัตน์ จันทร์แก้ว, นิภาพร นุ่มนวล และเชิดพงษ์ ขาประดิษฐ์. (2561) คุณสมบัติของนักบัญชีที่พึงประสงค์สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตาก. *วารสารการจัดการธุรกิจมหาวิทยาลัยบูรพา*. 6 (1), 1
- ดุชนิ ลิกพันธ์ และ วิฑิตาภรณ์ สันจรรย์ศักดิ์. (2559). ทักษะการปฏิบัติงานที่ต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของ ผู้ทำบัญชีในกรุงเทพมหานคร. *การประชุมทางวิชาการระดับชาติ ประจำปี 2559. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*.
- ทวิชัย อรุณจิต และชุมพล รอดแจ่ม. (2559). *ความรู้และความสามารถทางวิชาชีพของนักบัญชี ตามมาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพในสถาน ประกอบการ เขต อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น
- บุญช่วง ศรีธรรมาภรณ์. (2561). ผลกระทบของความเป็นเลิศทางวิชาชีพบัญชีที่มีต่อความสำเร็จในวิชาชีพของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 7 (2), 33-34
- ไพสรณ์ สูงสมบัติ. (2564). ทักษะทางวิชาชีพและมาตรฐานในการปฏิบัติงานของนักบัญชีที่มีผลกระทบต่อคุณภาพรายงานงบการเงิน. *วารสารมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*. 7 (1), 272
- สกุณา มาอู และชลิต ผลอินทร์หอม. (2563). ทักษะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 ประจำปี 2563. กาญจนบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*
- เสาวลักษณ์ กิมสร้าง. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของผู้ทำบัญชีในธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย. สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม*

